

Bogstav-lyd-forbindelser i dansk: The Ultimate Collection

Anmeldelse af Christian Becker-Christensen: *Dansk Retskrivning: Bogstav – Lyd – Bogstav. En grafemisk beskrivelse af dansk ortografi*. Syddansk Universitetsforlag. 2021. (416 sider)

HOLGER JUUL

”Findes det, findes det her”, lød sloganet for De Gule Sider i sin tid. Det samme kan man sige om bogen *Dansk Retskrivning: Bogstav – Lyd – Bogstav*, hvis forfatter, Christian Becker-Christensen (CBC), her samler stort set alt hvad der er at vide om forholdet mellem bogstaver og lyde i dansk. Bogen er dermed en meget værdifuld resurse for alle der vil have indsigt i skriftsprogets indretning. Jeg tør godt spå at dette værk vil blive stående i mange år, medmindre vi får en ortografisk revolution. Og selv da vil bogen være meget nyttig. Bogens afsnit 2.6 giver nemlig en forbilledlig fremstilling af de mange rent sproglige forhold man må tage i betragtning hvis man vil ændre ortografien i større eller mindre grad.

I det følgende vil jeg kort præsentere bogens dele for derefter at gå lidt mere i detaljer med dens tilgang til bogstav-lyd-forbindelser, med dens opdeling af ordstoffet i hjemligt og fremmed og med dens egnethed som opslagsværk.

BOGENS DELE

Efter et forord og en indledning der gør rede for bogens formål, disposition og terminologi, består bogen af tre sektioner.

Den første sektion, *Retskrivning og udtale*, giver fyldig baggrundsviden om den danske retskrivningsnorm (herunder blandt andet en redegørelse for de forskellige typer af relationer der kan være mellem skriftens bogstaver og talesprogets lydinventar); om lydsystemet i dansk (både fonetisk og fonologisk); og om lydskrift. Hvor CBC's tidligere værk *Bogstav og Lyd* (Becker-Christensen 1988) brugte Dania, bruger den nye bog samme IPA-baserede lydskrift som *Den Danske Ordbog*

(DDO) og websitet *Bogstavlyd* (bogstavlyd.ku.dk). Den aktuelle bog er således umiddelbart sammenlignelig med disse. Tak for det.

Den næste sektion, *Bogstav-lyd-relationer*, er bogens centrale del. Her giver separate kapitler om vokaler og konsonanter en grundig gennemgang af relationerne mellem bogstaver og lyde i dansk med en lang række anskueliggørende figurer og tabeller. Herefter følger tre kapitler der udskiller de relationer man finder hhv. i fremmedord, i trykssvag stavelse og i morfologisk komplekse ord. Sektionen indledes med et kapitel med titlen *Relationelle forbemærkninger* og endnu et kapitel, *Vokaler og konsonanter*, som også til dels formidler baggrundsviden, idet der her gøres rede for mulige stavelsesstrukturer i dansk, men dette kapitel tager også fat på bogens kernestof med et meget informativt afsnit om forholdet mellem vokallængde og konsonantfordobling. Sektionen afsluttes med en alfabetisk oversigt over bogstav-lyd-relationer.

Bogens sidste sektion udgøres af en række ordlister der viser relationerne mellem vokalbogstaver og -udtaler i 3.770 trykstærke stavelser som forfatteren har udtaget af opslagsordene i *Politikens Skoleordbog*.

Som det bemærkes i forordet, er det ”vanskeligt at tale om komplicerede fænomener på en anskuelig måde” (s. 13), og bogstav-lyd-relationerne i dansk er unægtelig et kompliceret fænomen. CBC har gjort sig betydelige anstrengelser for at strukturere og anskueliggøre, men man kommer ikke uden om at man som læser skal have mange grundbegreber og et rimeligt kendskab til lydskrift på plads for at få det fulde udbytte. Hertil kommer at man skal lære at finde rundt i bogen.

Når jeg i denne anmeldelse nævner enkelte forhold der kunne have været anderledes, skal det ses på baggrund at emnet *er* meget komplekst. Overordnet lykkes bogen med at formidle al denne kompleksitet, som på mange måder også er det fascinerende ved dansk ortografi.

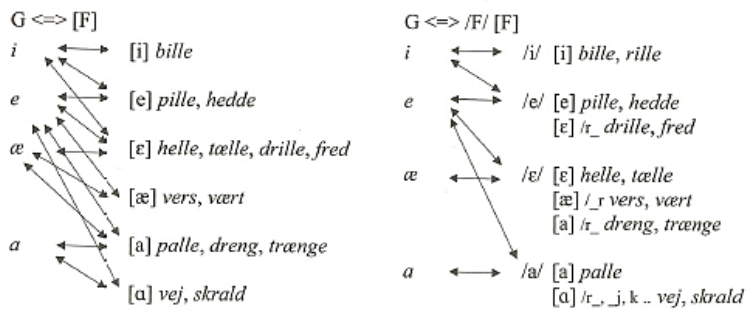
BOGSTAVER, FONEMER OG FONER

Alfabetiske skriftsprog som det danske bygger på udtalen, men afspejler ikke alle udtalenuancer. Fx staves t-lyde med bogstavet *t* uanset om den skrivende udtaler lyden ”tørt” (aspireret) eller med en markant s-fase (affrikeret). Det alfabetiske princip er teknisk sagt ikke et fonetisk princip, men et fonematisk princip: Det handler om at repræsentere de udtaleforskelle der er vigtige når ordene skal holdes ude fra hinanden,

mens ikke-betydningsadskillende nuancer såsom aspiration vs. affrikation kan ignoreres. I overensstemmelse med dette relateres bogstaverne i bogens redegørelser i første række til *fonemer*, som så først i næste række relateres til de lyde (med en teknisk term: *foner*) vi rent faktisk siger.

Et nogenlunde simpelt eksempel på fonemniveauets relevans er at bogstavet *r* på fonniveau må relateres til både en konsonantisk udtale [ʀ] som i starten af ordet *rom* og en vokalisk udtale [ɐ] som i slutningen af ordet *mor*. På fonemniveau kan *r* derimod blot relateres til fonemet /r/, hvis udtale så kan afledes af fonemets stilling i stavelsen (før eller efter vokalen), jf. bogens afsnit 8.5.10. Sprogbrugere ville næppe have megen glæde af en fonetisk orienteret ortografi hvor de to *r*-udtaler i *rom* og *mor* blev stavet forskelligt. Indskydelsen af et fonemniveau mellem bogstaver og foner gør således relationerne mere overskuelige end når bogstaver og foner relateres direkte. Dette viser CBC side 103 med de urundede fortungevokaler som eksempel – se gengivelsen i figur 1, hvor der, som det ses, er brug for langt flere pile når relationerne vises i forhold til foner (i skarpe klammer, figurens venstre side) end i forhold til fonemer (i skrå klammer, figurens højre side). (G og F er her forkortelser for grafem (bogstav) og fonem/fon).

FIGUR 1. UDSNIT AF BOGENS SIDE 103.

Hvilke fonemer der findes i et sprog, er imidlertid ikke nogen given sag. Et foneminventar er resultatet af en analyse der kan være mere eller mindre abstrakt (se fx Grønnum under udg. og Horslund m.fl. 2022). CBC vælger en analyse i den abstrakte ende, omtrent som hos Grønnum (2005). Eksempelvis anlægges bifonematiske tolkninger af lang

åben a-lyd [ɑ:] som /ar/ og af ng-lyd [ŋ] som /ng/ – altså sådan at én lyd i udtalen analyseres som en manifestation to fonemer. Abstraktioner som disse giver færre komplikationer i relationen mellem bogstav og lyd end hvis man opstiller /ɑ:/ og /ŋ/ som selvstændige fonemer, der så ortografisk repræsenteres af komplekse grafemer, *ar* og *ng*.

Man kan sige at i CBC's fremstilling fremstår dansk ortografi så regelmæssig som det overhovedet er muligt. Det har den fordel at bogen derved skelner mellem kompleksiteter der indiskutabelt kendetegner forholdet mellem skrift og tale, og kompleksiteter der i hvert fald i princippet kan beskrives rent fonologisk, dvs. i en redegørelse for forholdet mellem fonemer og foner. Bogen viser at den ortografiske side af sagen er kompliceret nok endda.

Spørgsmålet er så bare om vi som sprogbrugere faktisk har adgang til de abstrakte fonemer, eller om det primært er ortografien der får os til at opfatte det som logisk at der skal være *r* i et ord som *farve* og *g* i et ord som *fange*. Læsere der er skeptiske over for CBC's fonemanalyse, kan imidlertid blot springe dette niveau over i bogens beskrivelser.

RELATIONERNE FOR T OG D – ET EKSEMPEL PÅ BOGENS INDHOLD

For at give et nærmere indtryk af bogens stof og den mangefacetterede behandling af det, vil jeg tage afsnit 8.3 som eksempel. Afsnittet handler om konsonantbogstaverne *t* og *d* og indledes med den oversigt der er gengivet i figur 2. Her ses det at *t* på fonemniveau forbindes med to nummererede udtalemuligheder: 1. /t/ og 2. /d/, mens *d* forbindes med tre: 1. /d/, 2. /t/ og 3. /θ/. Den tredje mulighed for *d*, nulfonemet, betyder at *d* kan være stumt.

I højre side af oversigten får vi så fonemerne omsat til foner med angivelse af de kontekster hvor disse foner forekommer. For /t/ drejer det sig initialt i stavelsen om [t] – hvilket i næste linje er eksemplificeret med ordene *tå* og *motto*, mens det efter *s* og finalt i stavelsen drejer sig om [d] – eksemplificeret med ordene *stå* og *fætter*. For /d/ har vi initialt udtalen [d] (ordeksempler: *due*, *dråbe*) og finalt har vi [ð], altså ”blødt d” (ordeksempler: *fod*, *hedde*).

Til højre i oversigten gives også et eksempel på at *d* kan korrespondere med /t/, nemlig ordet *sekund*, hvor /t/ har [d]-udtale på grund af den

stavelsesfinale stilling. Det bemærkes at denne forbindelse – noteret *d* [d] = /t/ – forekommer i visse fremmedord. Ligeledes gives et eksempel på at *t* kan korrespondere med /d/, nemlig ordet *meget* – med [ð]-udtale på grund af /d/-fonemets finale stilling. Endelig gives der eksempler på ord med stumt *d* (*kind, bord, krudt*), og det anføres at denne nuludtale forekommer stavelsesfinalt efter *l, n* og *r* og før *s* og *t*.

FIGUR 2. RELATIONER FOR BOGSTAVERNE T OG D. FRA SIDE 187.

<i>t, d</i>	
<i>t</i>	← 1 → /t/ [t] /fin.; [d] /fin. s_, fin.
	<i>t</i> : <i>tå, motto; stå, fætter</i>
	<i>d</i> : <i>sekund</i> (fin. <i>d</i> [d] = /t/ i visse fremmedord)
	2 ↗ ↘
	2 ↗ ↘
<i>d</i>	← 1 → /d/ [d] /fin.; [ð] /fin.
	<i>d</i> : <i>due, dråbe; fod, hedde</i>
	<i>t</i> : /fin. og _s <i>meget</i>
	3 ↘
	/0/
	<i>d</i> : /fin. l, n, r_ og _s, t <i>kind, bord, krudt</i>

Jo, man skal holde tungen lige i munden, og forholdene for *t* og *d* hører endda til i den forholdsvis regelmæssige ende. Det tager lidt tid at forstå oversigtens struktur, men belønningen er at man får overblik over forhold som *er* svære at overskue.

Efter oversigten følger separate afsnit om *t* (afsnit 8.3.1, to sider) og *d* (afsnit 8.3.2-7, godt seks sider). Hvert af disse begynder med tabeller med yderligere ordeksampler for hver af bogstavets korrespondenser, og disse er så igen opdelt på foner og disses kontekster. Listerne suppleres med frekvensopgørelser fra websitet Bogstavlyd, som giver et indtryk af hyppigheden af de respektive udtalemuligheder. Bogstavlyd relaterer bogstaver direkte til foner, men CBC har bearbejdet forekomsttallene så vi får en kvantitativ opgørelse af udtalemulighederne på fonemniveau. For bogstavet *d* fremgår det således hos CBC at Bogstavlyds forekomsttal (der bygger på data fra DDO) fordeler sig på 7.329 /d/-udtaler, 663 /t/-udtaler og 5.171 stumme *d*'er. Bogstavlyds analyse af bogstav-lyd-re-

lationer bruger ikke stumme bogstaver, så også oplysningen om hyppigheden af stum *d* skyldes CBC, der har beregnet det samlede forekomsttal for Bogstavlyds komplekse grafemer med *d*, hhv. *ds*, *dt*, *ld*, *nd* og *rd*.

Man kunne have ønsket sig at hyppigheden af de respektive fonemudtaler også blev givet i procenter, men dem kan den interesserede selv finde ud fra CBC's genberegninger, som må have krævet et betydeligt arbejde.

Ud over de nævnte tabeller og frekvensoplysninger gives der så kommentarer til hver af de nummererede korrespondensmuligheder. For *t* har vi således korte afsnit om hhv. $t^1 \Rightarrow /t/$ og $t^2 \Rightarrow /d/$. På blot en enkelt trykside (side 189) får vi blandt andet omtale af

- stavelsesgrænsers betydning for om */t/-fonemet* udtales [t] som i *eks-trakt* eller [d] som i *ek-stra*; yderligere bemærkes det at der kan være [t] i fremmedord som *mon-tre*, vs. [d] i hjemlige ord som *mund-re*.
- mulig svækkelse af [t] til [d] i fx *foto*, men ikke i fx *motto*.
- at finalt *-et* oftest er en aflednings- eller bøjningsendelse – men med undtagelser i ord som *broget*, *skaldet* og i enkelte fremmedord som *basket*, *cricket* – de to sidstnævnte med [d]-udtale.
- at endelsen *-et* kan have [d] som følge af dissimilation i ord hvor stammen ender på [ð], fx *rodet* udtalt [ʁo:ðə**d**].
- at udtalen af endelsen *-et* varierer regionalt, fx med [d]-udtale i midt- og sønderjysk og fynsk.

Herefter noteres det, stadig på samme side, om *t* i *morfologisk komplekse ord*

- at der kan være alternation mellem *t* [d] og *t* [t], fx i *asfalt-asfalt-ere*.
- at [d] kan falde bort i trekonsonantgrupper, fx i *frugtbar*, *postkasse*.
- at *Retskrivningsordbogen* 2012 har regler for hvornår man må bruge finalt *-t* som bøjningsendelse, sådan at *-t* er en mulig endelse efter *-sk* som i *frisk-t*, men ikke efter *-isk*, **kritisk-t*.

Endelig anføres det at *t* også indgår i *andre relationer* i ord som *det*, *filet*, *lektie* og *restaurant*.

Ovenstående eksempler på blot en enkelt sides informationer om et enkelt bogstav illustrerer hvor righoldig en bog der er tale om. Om *d*'s udtalerelationer får vi endnu mere at vide. Jeg kan ikke nævne det hele her, men vil fremhæve

- oversigtstabellerne (afsnit 8.3.3-4) der viser fordelingen af blødt og stumt *d* i forbindelserne *ds* (fx *rædsel* vs. *gidsel*) og *dt* (fx *kådt* vs. *vådt*) og tilsvarende for forbindelserne *ld*, *nd*, *rd*.
- afsnittet om kortformer med stumt *d*, fx verberne *bede*, *rede*, og præpositionerne *med*, *ved*. Det bemærkes at kortformen kan indgå i visse komplekse ord, men ikke i andre, fx *medmindre* vs. *medbringe*.
- de uddybende afsnit om ord der tidligere har haft stumt *d* (fx substantiverne *Svedske* og *Pindse* og datidsformerne *kunde*, *skulde*, *vilde*) og om stavemåderne *ld* og *nd*'s funktion og historie.

Efter behandlingen af *t* og *d* hver for sig, giver afsnit 8.3.8 en oversigt over forholdene i staveretningen, altså i retningen fra lyd til bogstav. Her er udgangspunktet de foner der kan staves med de bogstaver der er hovedafsnittets emne – dvs. [t], [d] og [ð]. Endelig behandler afsnit 8.3.9 relationernes entydighed/flertydighed i retning fra bogstav til fonem og vice versa.

Hele vejen igennem afsnit 8.3 (og igennem hele bogen) gives der henvisninger til yderligere litteratur om de behandlede emner. Det er således ikke så lidt man får for pengene hos CBC. *Findes det*, *findes det her*.

FREMMED OG HJEMLIGT

Et vigtigt strukturerende greb i bogen er at fremmedord udskilles fra hjemlige ord. Ikke sådan at forstå at fremmedord slet ikke nævnes i de centrale kapitler om vokal- og konsonant-relationer (kapitel 7 og 8), for det gør de. Men fokus i disse kapitlers oversigter, jf. eksemplet i figur 2, er relationerne i hjemlige ord. For *t* medtager oversigten således ikke sj-udtalen i *lektie* og nulrelationen i *filet*. De relationer der medtages,

er dem man først og fremmest må kende for kunne stave hjemlige ord.

I kapitel 9, *Fremmedord*, får vi så en grundigere behandling af de ”andre relationer”, som i kapitel 7-8 oftest blot er noteret kort. Her giver afsnittet om *t* (9.3.18) yderligere eksempler på ord med sj-udtalen (fx *aktie*, *aktion*, *ambitiøs*). Det noteres at denne udtale af bogstavkombinationen *ti* findes i ord fra latin og fransk, at den ikke forekommer i et ords første stavelse – og at vi også har fremmedord hvor *ti* udtales med [t] (fx *gratie*, *gratiale*, *otium*). Tilsvarende gives der yderligere eksempler på ord hvor *t* er stumt. Karakteristisk for bogens grundighed nævnes det her at *Retskrivningsordbogen* til og med 2001-udgaven tillod apostrof før bøjningsendelse, fx *bidet’et*, *filet’en*. Endelig omtales det komplekse grafem *th* med udtalemulighederne [ð] som i *smoothie* og [θ] som i *thriller*.

Kapitel 9 er, som det fremgår, en slags raritetskabinet der samler de mærkværdige relationer som man finder i importerede ord. Opdelingen i fremmed og hjemligt er fornuftig fordi de specielle importordsrelationer, som det anføres i afsnit 9.1.11, oftest blot findes i nogle få og relativt lavfrekvente ord.

Det nævnte afsnit 9.1.11, der handler om importord som delsystem, påpeger at der er en tilsvarende skelnen i Nina Grønnums *Fonetik og Fonologi* (Grønnum 2005), hvor behandlingen af de særlige lydlig forhold i låne- og fremmedord adskilles fra det danske ordstof. CBC går dog ikke så vidt at han opstiller en separat fremmedordsfonologi – en opgave der vel også ville have ført for vidt i bogens sammenhæng. På fonemniveau analyseres fremmedord således som om de var danske, sådan at der ifølge CBC eksempelvis er /d/ i *smoothie*, /at/ i *afrikaans* og /ng/ i *sæson*. Disse analyser kan diskuteres. Det er fx en forudsætning for udtalen af /d/ som [ð] at fonemet står finalt i en stavelse, men gælder dette faktisk for [ð]’et i *smoothie*? Det er jeg ikke sikker på.

Afsnit 9.1.11 omtaler også, med et citat af Pia Jarvad, at man kan betragte stavesystemet for engelske låneord som adskilt fra stavesystemet for resten af ordforrådet, fordi de engelske ord næsten altid beholder deres engelske stavemåde. Det fremgår ikke om CBC tilslutter sig dette synspunkt, men noget er der om snakken. Hvis man som jeg føler et vist ubehag ved ordformen *beautyboks*, er det nok *Retskrivningsordbogens* vaklen mellem de to systemer der er grunden: *beauty* som på engelsk + *box* fordansket til *boks*.

STIL OG STRUKTUR

CBC gør en dyd ud af ikke at skrive mere ordrigt end højst nødvendigt. Dette er vitterligt en dyd, da bogen uden de mange koncise formuleringer ville have været endnu tykkere end sine godt 400 sider. Visse steder er den forudsætningsløse læser dog nok i fare for at blive hægtet af – som når det side 44 hedder: ”Et sjældnere tilfælde er relationer, hvor man som komplekse enheder må regne både bogstaver og lyde, **GG** ↔ [**FF**], det forekommer med bl.a. *gn* [nj] i *cognac*”. Jeg er enig i udsagnet (se Juul 2010), men jeg tror det havde støttet forståelsen hvis læserne var blevet mindet om grunden til at bogstavet *n* i *cognac* ikke kan forbindes direkte med udtalens [n] – nemlig at rækkefølgen af bogstaver skal svare til rækkefølgen af lyde i udtalen (som nævnt i bogens afsnit 2.1.1).

Den koncise stil giver sig også udslag i at der ikke ofres megen plads på diskussion af forfatterens valg af metoder og empirisk grundlag. Vi får fx at vide at ordlisterne i bogens tredje sektion bygger på *Politikens Skoleordbog*, og at vokalrelationerne er ordnet efter første efterfølgende konsonant – men vi får ikke forklaret hvorfor netop denne ordbog er valgt som grundlag, eller hvorfor den nævnte ordning af ordstoffet er foretrukket.

Overordnet giver bogens struktur god mening, men det er ikke altid helt nemt at finde rundt. Der er en vis støtte i nummereringen af afsnit – men hvis man er særligt interesseret i lyd til bogstav-afsnittene, kan de ikke findes ud fra underafsnittets nummer, da dette afhænger af hvor mange foregående underafsnit der har været i det pågældende hovedafsnit. Det er desuden et vilkår at disse underafsnit er fordelt på mange forskellige hovedafsnit. Hvis man vil vide hvordan sj-lyden [c] staves, finder man således eksempler både i afsnit 8.5.3 og 8.5.13 om hhv. *j* og *s* og i en oversigt der viser konsonantlydes stavemåder i fremmedord (afsnit 9.3.23), samt under de enkelte konsonantbogstaver i fremmedordskapitlet.

Hvis man er interesseret i at finde omtalerne af grammatisk bestemte stavemåder, må man også lede lidt. Det vanskelige nutids-*r* er omtalt i kapitlet om trykssvage stavelser, nemlig i afsnit 10.2.4 og 10.2.12 om hhv. om schwa-assimilation og stavemåder for trykssvagt [ʌ] – men ikke, som man også kunne mistænke, i kapitel 11's afsnit om bøjede ord.

Lang tillægsform på *-ende* indgår i afsnit 8.3.4's oversigt over kombinationer med stumt *d* – men nævnes, så vidt jeg har kunne konstatere, ikke andre steder i bogen.

Læserens orientering støttes dog i nogen grad af bogens layout, der fremstår gennemarbejdet. Uddybende redegørelser er sat med lille skriftstørrelse, som signal om at vi her forlader hovedsporet. Ofte finder man dog ganske væsentlige oplysninger i disse afsnit. Således er det i det tidligere citerede afsnit 9.1.11 man får begrundelsen for bogens vigtige og fornuftige skelnen mellem ord af hjemlig og fremmed oprindelse. Også andre steder har de sproglige tydeliggørelser af tekstens struktur en mindre fremtrædende plads end man kunne have ønsket. Eksempelvis præsenteres strukturen i bogens anden sektion ikke ved starten af denne, men i afsnit 6.1.2. Dette kunne have været løst hvis det foregående kapitel 5 havde været integreret i bogens indledende sektion, hvilket emnemæssigt ville have givet mening.

Når man vil bruge bogen som opslagsværk, er der ofte god hjælp i bogens indeks. Dette måtte dog gerne have været fyldigere og mere gennemarbejdet. Det er fx ikke registreret at en vigtig term som *korrespondens* er forklaret side 22. Termerne *onset* og *coda* mangler selv om de er introduceret i afsnit 5.3.8. Og indekset medtager forkortelsen SDU (*Den Store Danske Udtaleordbog*), men ikke SDE (*Den Store Danske Encyklopædi*).

TAK FOR AT DELE

CBC præsenterer et komplekst stof som det ikke er let at ordne og fremstille overskueligt. De ovenanførte kritiske bemærkninger til trods, er mit hovedbudskab at der er tale om et meget værdifuldt og gennemarbejdet værk. Bogen er en gave til alle der vil i dybden med dansk ortografi. Der er stof til mange sproglige causerier hvis man med bogen i hånden sammenligner udtalen af *ea* i *sweater* vs. *teater* og de hundredvis af andre tilfælde hvor bogens formidling af flertydigheder og kringelkroge åbner ens øjne for hvor stor en opgave det i grunden er at lære at læse og stave på dansk.

Jeg har ikke kunnet yde alle bogens aspekter retfærdighed i denne anmeldelse, men afslutningsvis må jeg igen fremhæve det meget indsigtsfulde afsnit om "(u)mulige generelle reguleringer" af dansk retskriv-

ning. Det kan man håbe at redaktionen af den kommende udgave af *Retskrivningsordbogen* har studeret.

Der er næppe nogen der ved så meget om bogstav-lyd-relationer i dansk som CBC. Han fortjener en stor tak for at have samlet og struktureret bogens meget omfattende stof sådan at vi andre kan få del i denne viden – hvis vi opper os lidt.

Holger Juul, ph.d., lektor
Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab
Københavns Universitet
juul@hum.ku.dk

REFERENCER

- Becker-Christensen, C. 1988. *Bogstav og Lyd. Dansk retskrivning og rigsmålsudtale*. København: Gyldendal.
- Becker-Christensen, C. 2021. *Dansk Retskrivning. Bogstav – Lyd – Bogstav. En grafemisk beskrivelse af dansk ortografi*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Grønnum, N. (under udgivelse). Fonologisk analyse af dansk. *Danske Studier 2024*.
- Grønnum, N. 2005. *Fonetik og fonologi. Almen og dansk*, 3. udg. København: Akademisk Forlag.
- Horslund, C.S., R. Puggaard-Rode & H. Jørgensen. 2022. A phonetically-based phoneme analysis of the Danish consonant system. *Acta Linguistica Hafniensia* 54(1). 73–105. DOI: 10.1080/03740463.2021.2022866.
- Juul, H. 2010. K-a-tt-e-p-i-n-er. Om komplekse bogstav-lyd-forbindelser i danske ord. *NyS – Nydanske sprogstudier* 39. 10–32. DOI: 10.7146/nys.v39i39.16848.